

סילבוס

מבוא לתולדות העמים המוסלמים חלק ב - 38121

תאריך עדכון אחרון 30-08-2023

5 HU Credits:

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' אייל ג'יניאו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: eyal.ginio@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

פרופ אייל ג'יניאו,
מר עומר שחר,
מר ינאי ליבל-יפה,
מר טל ורדי

תאור כללי של הקורס:

השושלת העות'מאנית שלטה על אימפריה רב-אתנית, רב-לשונית ורב-לאומית, והותירה את רישומה על דפוסי ממשל, חברה ותרבות במזרח התיכון, צפון אפריקה, הבלקן והקווקז. קורס המבוא הזה מתמקד בתולדות המדינה העת'מאנית מראשית ימיה במאה 14 ועד להקמת הרפובליקה התורכית ב-1923.

מטרות הקורס:

בנוסף לבחינת תולדותיה הכרונולוגיות של האימפריה, הקורס יעסוק, בין השאר, בתהליכי בניית האימפריה, בשושלת בית עת'מאן, במנגנון הניהולי של אימפריה, באתגרים פנימיים וחיצוניים, ובתקופות שונות של שינוי ורפורמה בתולדותיה של האימפריה. כמו כן, בקורס יידונו התפיסות והפולמוסים המרכזיים במחקר המודרני של האימפריה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמידים יכירו ויוכלו לנתח את האירועים וההתפתחויות המרכזיות שבתקופה ההיסטורית הנדונה בקורס.

דרישות נוכחות (%):

בהתאם לכללי האוניברסיטה

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

תרגול חובה - פעם בשבועיים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1

מבוא: למה ללמוד היסטוריה עות'מאנית ולמה היא מעניינת?

שיעור 2

העולם המוסלמי ואנטוליה ערב עליית האימפריה העות'מאנית

שיעור 3

עליית האימפריה העות'מאנית: מאמירות למדינה

שיעור 4

הסולטאנות העות'מאנית בראשיתה

שיעור 5

מהרסטורציה העות'מאנית אל תור הזהב

שיעור 6

המדינה הפטרימוניאלית

שיעור 7
מעגל הצדק העות'מאני: מעמד העסכרי

שיעור 8
מעגל הצדק העות'מאני: הרעאיא

שיעור 9
האימפריה העות'מאנית והמיעוטים הדתיים

שיעור 10
העות'מאנים והמערב הנוצרי

שיעור 11
העות'מאנים ואימפריות מוסלמיות אחרות

שיעור 12
האמפריה העות'מאנית בשלהי המאה השמונה עשרה: האמנם שקיעה?

שיעור 13
המפגש עם המערב: נפוליאון במצרים

שיעור 14
מרכז מול פריפריה: מחמת עלי במצרים

שיעור 15
המשך: מחמת עלי או מחמד עלי? מחלוקת הסטוריוגרפית

שיעור 16
תקופת התנט'מאת: הרפורמות באימפריה

שיעור 17
תקופת התנט'מאת: המשך

שיעור 18
התקופה החמידית: האם רפורמה או ריאקציה?

שיעור 19
עות'מאניות או תורכיות? המדינה העות'מאנית תחת התורכים הצעירים

שיעור 20
רפורמיזם אסלאמי

שיעור 21
אתגר הלאומיות ערב מלחמת העולם הראשונה

שיעור 22
מלחמת העולם הראשונה והתמוטטות האימפריה העות'מאנית

שיעור 23
המשך: מלחמה ומעבר

שיעור 24
מהאמפריה העות'מאנית לרפובליקה התורכית

שיעור 25
סיכום

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1
מבוא: למה ללמוד היסטוריה עות'מאנית ולמה היא מעניינת?
דונאלד קואטארט, האימפריה העות'מאנית 1700-1922 (האוניברסיטה הפתוחה, 2015), עמ' 1-12 (פרק 1), 181-187 (פרק 10).

שיעור 2
העולם המוסלמי ואנטוליה ערב עליית האימפריה העות'מאנית
טל שובל (עורך), האימפריה העות'מאנית: פרקים וסוגיות נבחרות (האוניברסיטה הפתוחה, 2016), עמ' 15-31.

שיעור 3
עליית האימפריה העות'מאנית: מאמירות למדינה
שובל, האימפריה העות'מאנית, עמ' 32-65.

שיעור 4
הסולטאנות העות'מאנית בראשיתה
שובל, האימפריה העות'מאנית, עמ' 66-96.

שיעור 5
מהרסטורציה העות'מאנית אל תור הזהב

שיעור 6
המדינה הפטרימוניאלית
Baki Tezcan, The Second Ottoman Empire: Political and Social Transformation in the Early Modern World (Cambridge: Cambridge UP, 2010), pp. 79-108.

שיעור 7
מעגל הצדק העות'מאני: מעמד העסכרי

שיעור 8
מעגל הצדק העות'מאני: הרעאיה

שעור 9

האימפריה העות'מאנית והמיעוטים הדתיים
באקי טזג'אן, "אתניות, גזע, דת ומעמד חברתי: סמני שוני עות'מאניים" בתוך: טל שובל (עורך),
האימפריה העות'מאנית: היסטוריה וסוגיות נבחרות, יחידות 5-6, עמ' 161-175.

שיעור 10

העות'מאנים והמערב הנוצרי

שיעור 11

העות'מאנים ואימפריות מוסלמיות אחרות
Stephen Dale, The Muslim Empires of the Ottomans, Safavids and Mughals
(Cambridge, 2010), pp. 177-207.

שיעור 12

האמפריה העות'מאנית בשלהי המאה השמונה עשרה: האמנם שקיעה?
אריק יאן צורשר, תורכיה: היסטוריה מודרנית (אוניברסיטת תל אביב, 2005), עמ' 27-47
ברנרד לואיס, צמיחתה של תורכיה המודרנית (ירושלים, תשל"ז), עמ' 17-31.

שי

המפגש עם המערב: נפוליאון במצרים

James Gelvin, "Napoleon in Egypt as History and Polemic," in: Irene Bierman, Ed.,
Napoleon in Egypt (Reading: Ithaca Press, 2003), pp. 139-160. (scanned)
Dror Ze'evi, "Back to Napoleon? Thoughts on the Beginning of the Modern Era in the
Middle East," in: *Mediterranean Historical Review*, vol. 19, No. 1 (2004), pp: 73-94.

שיעור 14

מרכז מול פריפריה: מחמת עלי במצרים
צורשר, תורכיה: היסטוריה מודרנית, עמ' 48-57

שיעור 15

המשך: מחמת עלי או מחמד עלי? מחלוקת הסטוריוגרפית
Khaled Fahmi, "An officer and an Ottoman gentleman"

*Ehud R Toledano, "Forgetting Egypt's Ottoman Past," in: Jayne L Warner (ed),
Cultural Horizons: A Festschrift in Honor of Talat S. Halman, Vol 1 (Syracuse:
Syracuse University Press, 2001), pp. 150-167.

שיעור 16

תקופת התנט'מאת: הרפורמות באימפריה
קואטארט, האימפריה העות'מאנית 1700-1922, עמ' 51-69
צורשר, תורכיה: היסטוריה מודרנית, עמ' 57-92

שיעור 17

תקופת התנט'מאת: המשך

שיעור 18

התקופה החמידית: האם רפורמה או ריאקציה?
צורשר, עמ' 93-114

שיעור 19
עת'מאניות או תורכיות? המדינה העות'מאנית תחת התורכים הצעירים
צורשר, תורכיה: היסטוריה מודרנית, עמ' 117-137

שיעור 20
רפורמיזם אסלאמי
מאיר חטינה ומאיר בר אשר, האסלאם: הסטוריה, דת תרבות.

שיעור 21
אתגר הלאומיות ערב מלחמת העולם הראשונה
חגי ארליך, מבוא להיסטוריה של המזרח התיכון בעת החדשה (רעננה, או"פ, 1987), חטיבה ד', עמ'
119-158.

*Fatma M¼age G¼¼sek, "The Decline of the Ottoman Empire and the Emergence of
Greek, Armenian, Turkish, and Arab Nationalisms", in Fatma M¼age G¼¼sek (ed.),
Social Constructions of Nationalism in the Middle East (Albany: SUNY, 2002), 15-83

שיעור 22
מלחמת העולם הראשונה והתמוטטות האימפריה העות'מאנית
Leila Tarazi Fawaz, A Land of Aching Hearts: The Middle East in the Great War
(Harvard University Press, 2014), ch. 2.

שיעור 23
המשך: מלחמה ומעבר
Abigai Jacobson, "Negotiating Ottomanism in Times of War: Jerusalem during WWI
through the Eyes of a Local Muslim Resident, International Journal of Middle East
Studies 40,1 (2008), pp. 69-88

שיעור 24
מהאמפריה העות'מאנית לרפובליקה התורכית
צורשר, , תורכיה: היסטוריה מודרנית, עמ' 160-196

שיעור 25
סיכום

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :
מבחן בכתב / בחינה בעל פה / מבחן מעשי 100 %

מידע נוסף / הערות:
ההשתתפות בתרגול היא חובה.

במסגרת התרגול יתבקשו התלמידים לכתוב תרגיל אשר ישמש כציון התרגול (1 נ"ז).